

LA PACA

BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA

*** EXPOSICIÓ ON LINE PEL MASLE (MUSEU DE L'ANXOVA I LA SAL DE L'ESCALA)**

LA PACA

BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

LA PACA

BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA

 NAVEGA

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

LA PACA

BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA

1982

1983

1987

1989

1999

2008

MARÇ 2022

ABRIL 2022

(...)

2023

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1982

El mestre d'aixa Salvador Feliu Sala comença a construir-me aquest any. Puc dir que sóc la darrera barca feta de fusta a les Drassanes Sala de l'Escala destinada a pescar peix blau. Aquesta drassana escalenca està en funcionament des del 1858 essent la més antiga en actiu de Catalunya i una de les més històriques de la Mediterrània occidental.

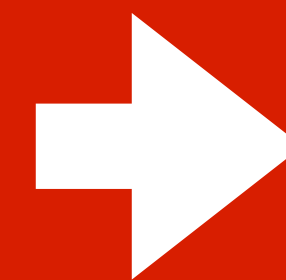
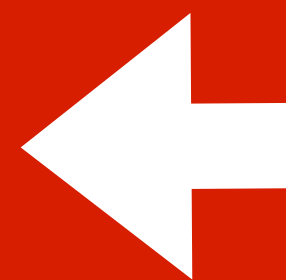
[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

FOTOS

El mestre d'aixa Salvador Feliu Sala amb els treballadors a les drassanes.

[anterior](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1982

El mestre d'aixa Salvador Feliu Sala comença a construir-me aquest any. Puc dir que sóc la darrera barca feta de fusta a les Drassanes Sala de l'Escala destinada a pescar peix blau. Aquesta drassana escalenca està en funcionament des del 1858 essent la més antiga en actiu de Catalunya i una de les més històriques de la Mediterrània occidental.

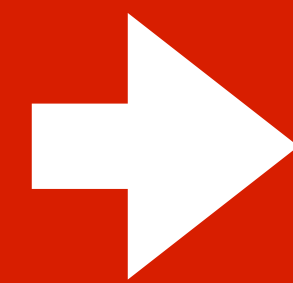
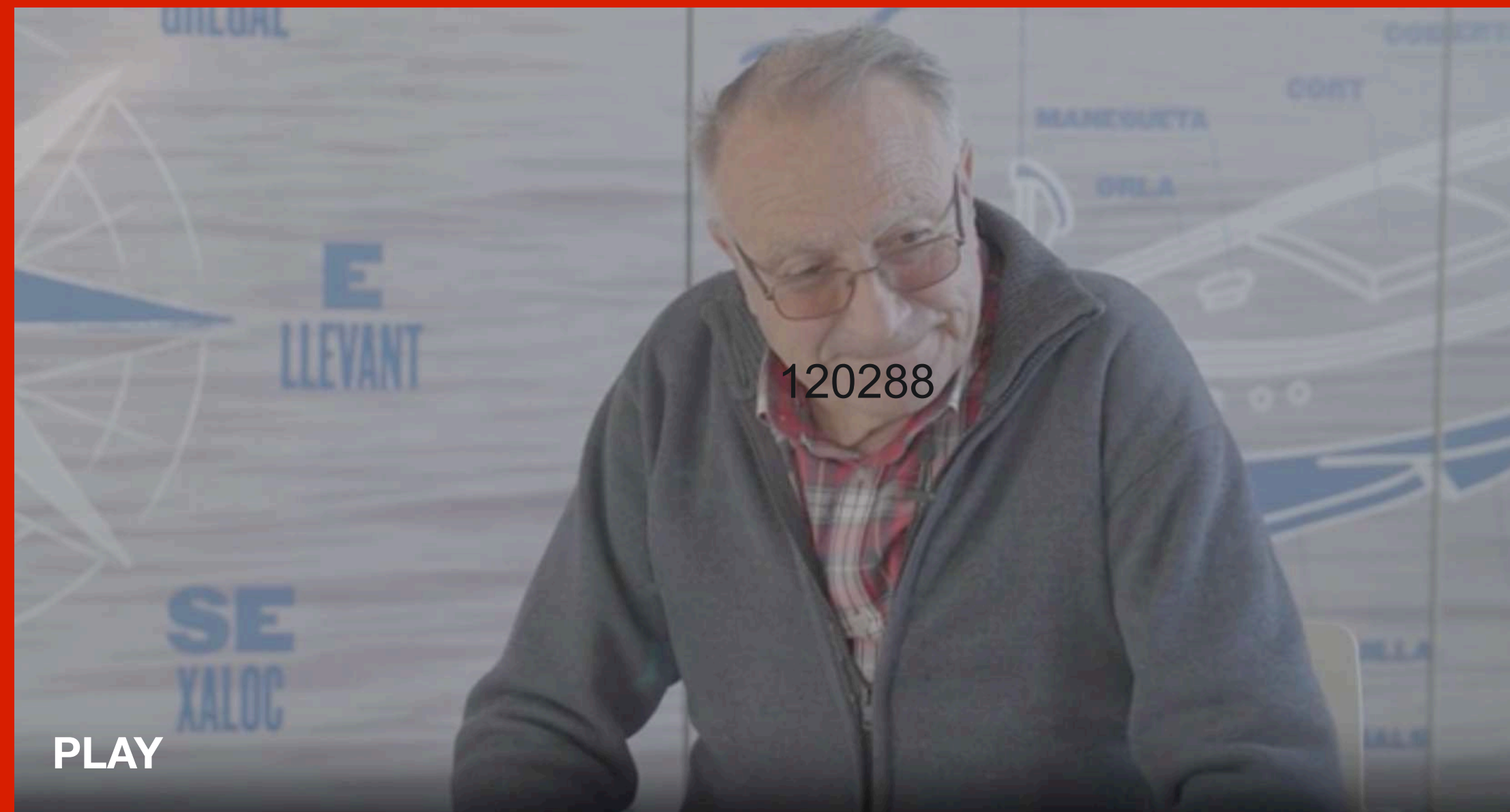
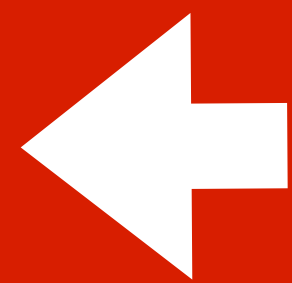

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

ENTREVISTA

[anterior](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1982

El mestre d'aixa Salvador Feliu Sala comença a construir-me aquest any. Puc dir que sóc la darrera barca feta de fusta a les Drassanes Sala de l'Escala destinada a pescar peix blau. Aquesta drassana escalenca està en funcionament des del 1858 essent la més antiga en actiu de Catalunya i una de les més històriques de la Mediterrània occidental.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

EINES

FERROS DE CALAFAT

Eines imprescindibles per calafatar, impermeabilitzar, una embarcació. Al calafatar s'obren els comentos, les escletxes entre taulons d'una barca, per tal d'introduir-hi l'estopa, el material impermeabilitzador, i aquestes eines les utilitza el calafat per poder anar posant l'estopa. Amb la punta dels ferros s'introdueix l'estopa enquitranada a les escletxes o comentos i amb la maça es pica el ferro per acabar d'embotir l'estopa. Els ferros de calafat també serveixen per treure l'estopa vella i feta malbé de les juntures.

ESTOPA

Material que utilitzen els calafatadors, els encarregats de segellar i impermeabilitzar les embarcacions. L'estopa és un derivat vegetal que s'obté del cànem o del lli i que impregnat de resina o quitrà serveix per tapar escletxes, comentos, dels junts de les embarcacions i així aconseguir impermeabilitzar-les. A partir dels anys 80 aquest material es va anar substituint, en molts casos, per fibres de polièster.

MAÇA DE CALAFAT

Els calafatadors, els encarregats de segellar i impermeabilitzar les embarcacions utilitzen aquesta eina per dur a terme la seva feina. La maçola serveix per picar els ferros de calafatejar i així poder acabar d'embotir l'estopa dins les escletxes, comentos, que hi ha entre els taulons d'una embarcació.

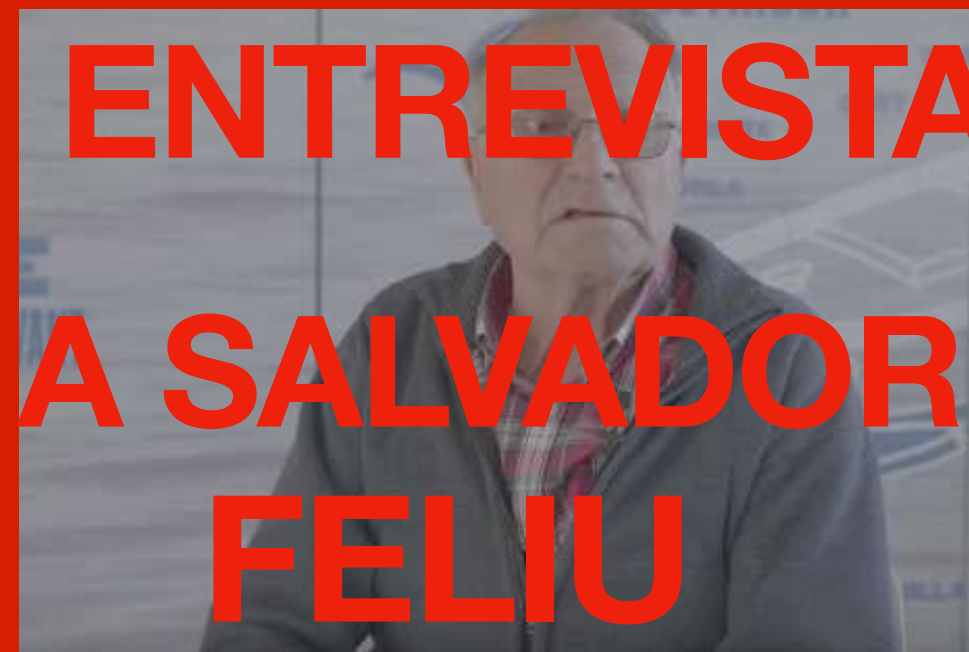
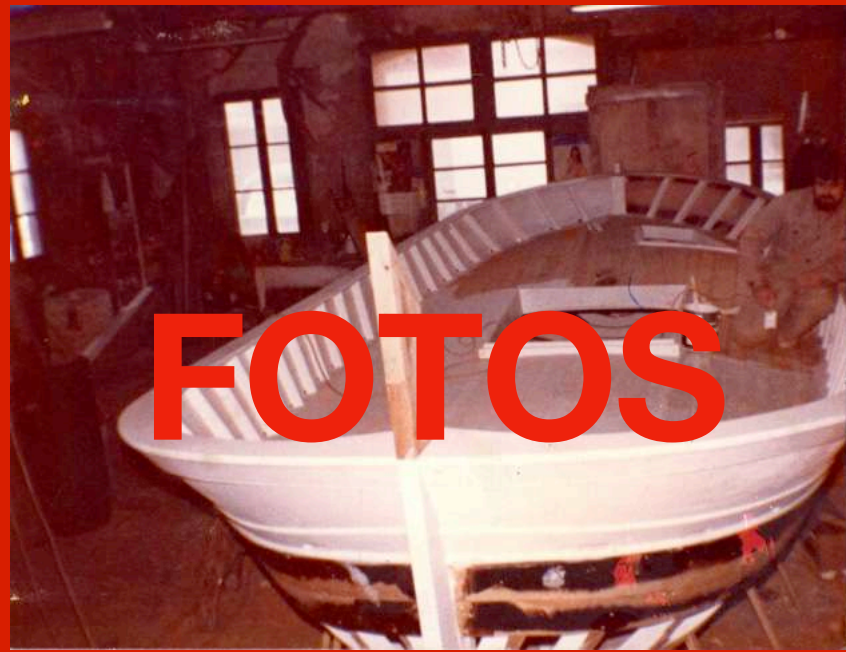
[anterior](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1982

El mestre d'aixa Salvador Feliu Sala comença a construir-me aquest any. Puc dir que sóc la darrera barca feta de fusta a les Drassanes Sala de l'Escala destinada a pescar peix blau. Aquesta drassana escalenca està en funcionament des del 1858 essent la més antiga en actiu de Catalunya i una de les més històriques de la Mediterrània occidental.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

LA FUSTA

ANAR A BUSCAR LA FUSTA

La principal matèria primera utilitzada pels mestres d'aixa i els calafats és la fusta. Tradicionalment, la fusta s'anava a buscar quan baixava la pila del magatzem, no depenia de la comanda prèvia perquè sempre era millor anar-hi en unes dates concretes. Era necessari tenir un remanent. La fusta emprada en la construcció d'embarcacions s'havia d'anar a buscar al bosc i en aquest sentit es seguia unes normes. Així, anaven al bosc per tallar la fusta depenent de les llunes; la millor època era el gener i el febrer perquè els arbres no mouen sàvia durant aquests mesos. A més segons quin temps fa no es pot tallar. Per exemple, quan fa calor, la sàvia és tova i la fusta no té la duració que hauria de tenir. La millor època per tallar era d'octubre a febrer.

SABER ESCOLLIR

Al bosc s'escollia les peces tortes. Sempre es deia que es busqués la més torta, que era la més difícil. Quan s'anava al bosc ja es tenia la idea de les formes que havia de tenir el bastiment. En Salvador Feliu coneixia llenyataires a Verges (un tal Geli), a Flaçà, a Pals i a Santa Coloma de Farners. L'últim cop que Salvador Feliu va anar a buscar llenya va ser a Flaçà on hi havia boscos de pi pinyoner, ideal per a les taules del folre, a més d'alzina per la quilla, roure i om. Tallaven les fustes, marcaven les peces a la mida que els interessava i ho portaven amb camió al taller. Es serraven els gruixos, excepte la quilla que ja els hi portaven serrada i treballada dels magatzems Oliveras de Girona. Tot l'altre ho tallaven ells al taller.

PREPARAR LA FUSTA

Els pins els portaven de 8-9 m de llargada i de 40-50 cm de diàmetre, i en treien el gruixos per a fer la coberta o el folre. Compraven la fusta que els interessava i la resta la deixaven com a llenya. Després es carregava i es portava a la serradora. Els de la serradora baixaven la fusta i cobraven el transport. Treien la crosta de la soca, el costrer. Un cop serrada, l'alzina i el roure anava al rec del Molí de l'Escala, en el cas de Salvador Feliu, on era sumergida; el pi

[anterior](#)

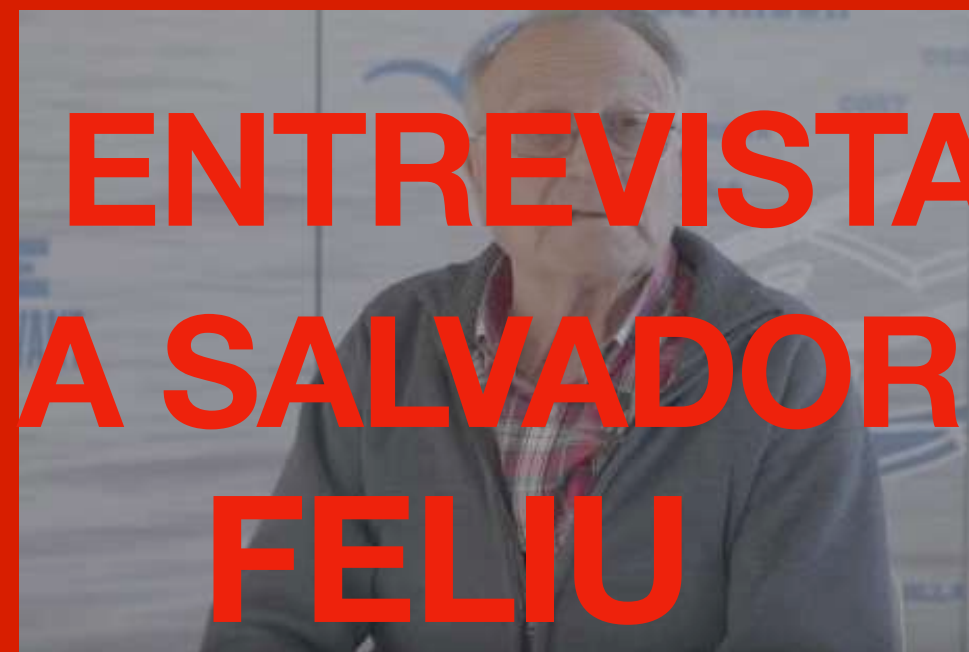
El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1982

El mestre d'aixa Salvador Feliu Sala comença a construir-me aquest any. Puc dir que sóc la darrera barca feta de fusta a les Drassanes Sala de l'Escala destinada a pescar peix blau. Aquesta drassana escalenca està en funcionament des del 1858 essent la més antiga en actiu de Catalunya i una de les més històriques de la Mediterrània occidental.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

LA CONSTRUCCIÓ TRADICIONAL segons Salvador Feliu Sala

L'ESTEPA

Primer l'estepa era fixada al terra del taller i s'hi començava a construir la barca per la quilla, d'alzina, a la qual sostenia. L'estepa havia d'estar molt ben alineada perquè sinó quedava la quilla torta. L'alternativa a l'estepa era la mossa, la qual es podia moure al contrari que l'estepa. La mossa era utilitzada en la construcció de barques petites i també quan, per qüestions d'espai, s'havia de construir a la platja o a l'exterior de la drassana. En aquest sentit, quan es construïa a la platja hi havia mosses grosses enterrades en la sorra o sinó plantava l'estepa a la sorra i s'hi anivellava la quilla. L'estepa estava fixada, de manera que sovint la quilla sobresortia més, era igual la llargada que tingués la quilla. El primer que es posava era la quilla, la roda de proa i la roda de popa (codast) i s'havia d'immobilitzar com fos. A més també era el moment de posar la contraroda i el contracodast, les quals eren de dos peces i acostumaven a ser fets d'alzina o d'om, la fusta del qual no s'esquerdava mai, segons Salvador Feliu (L'Escala). La quilla sovint portava sapatilles d'alzina per a evitar el seu deteriorament. Quan ja es tenia la quilla plantada a l'estepa s'hi posava la roda de popa i la de proa, anivellat tot amb puntals i trabat al sostre, apuntalat, ben fort. Tot això ja anava fixat, ja que quan es munta ja anava la roda i la contraroda degudament empernada amb la gresa feta (encaix). Aquí és on hi anirà la paraia a baix i a dalt les testes de les taules.

LES QUADERNES

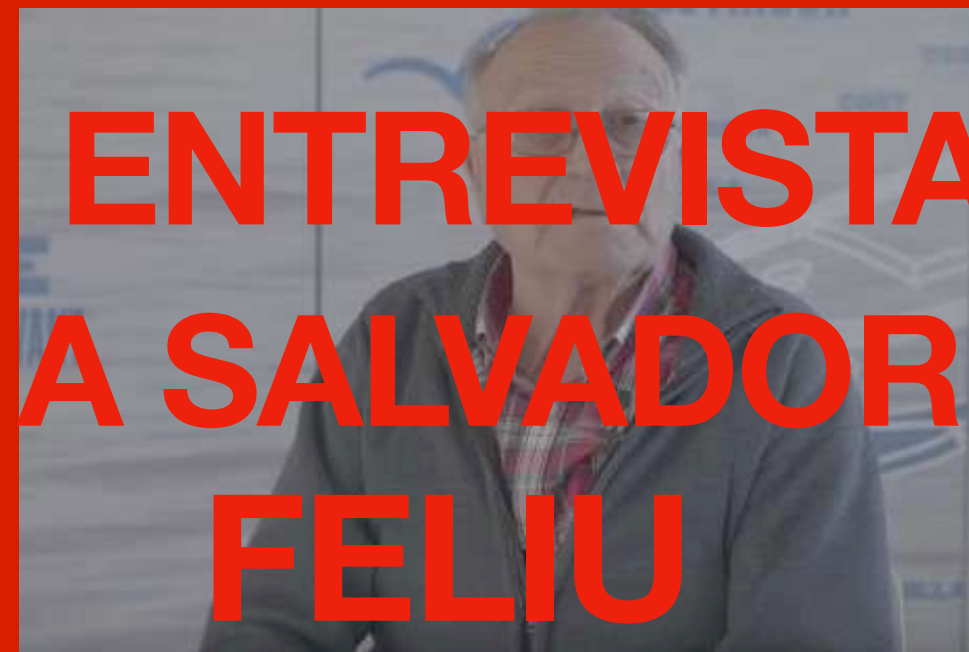
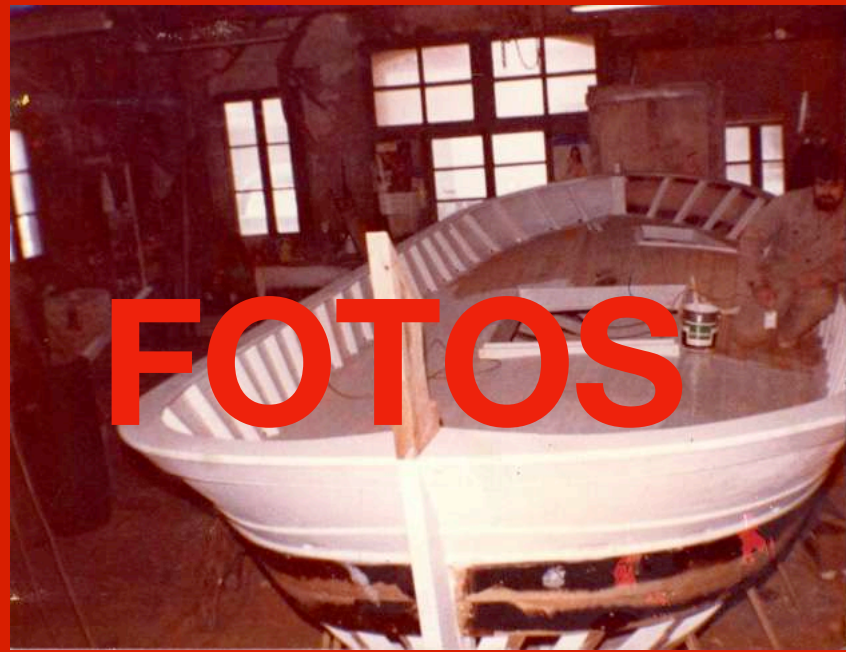
Un cop anivellat ja es podien anar posant els medissos, clavats a la quilla amb un clau gros. La medissada, un cop estava repartida, clavada i encastada en la quilla i en les contrarodes, s'havia d'enramar i anivellar. De les quadernes es diferencia el medís i l'estamenera sempre que es faci la quaderna dels bots tradicionals, que eren amb les següents peces:

[anterior](#)

1982

El mestre d'aixa Salvador Feliu Sala comença a construir-me aquest any. Puc dir que sóc la darrera barca feta de fusta a les Drassanes Sala de l'Escala destinada a pescar peix blau. Aquesta drassana escalenca està en funcionament des del 1858 essent la més antiga en actiu de Catalunya i una de les més històriques de la Mediterrània occidental.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

ALZINA

Arbre d'escorça esquerdada i fulles persistents i espinoses. Pot arribar a tenir uns 12 metres d'alçada. És un arbre molt comú de l'àrea de la mediterrània. La seva fusta és de color marró clar i és molt dura, de manera que és força valorada per fer les parts més resistent del bastiment. En aquest sentit s'ha utilitzat força per construir quilles.

BACALLÀ

Peça de reforç a l'interior de l'estructura que uneix la coberta ambn la regala.

BANCADA

Peça de fusta que suporta el motor.

BAU

Peça de fusta col·locada transversalment a la part superior del casc de babord a estribord, i que aguantarà la coberta. Es marquen els baus amb plantilles. Serveixen per lligar els costats del buc, donar-los resistència contra la pressió lateral de la mar i sostenir les taules d'una coberta.

BOLONDO

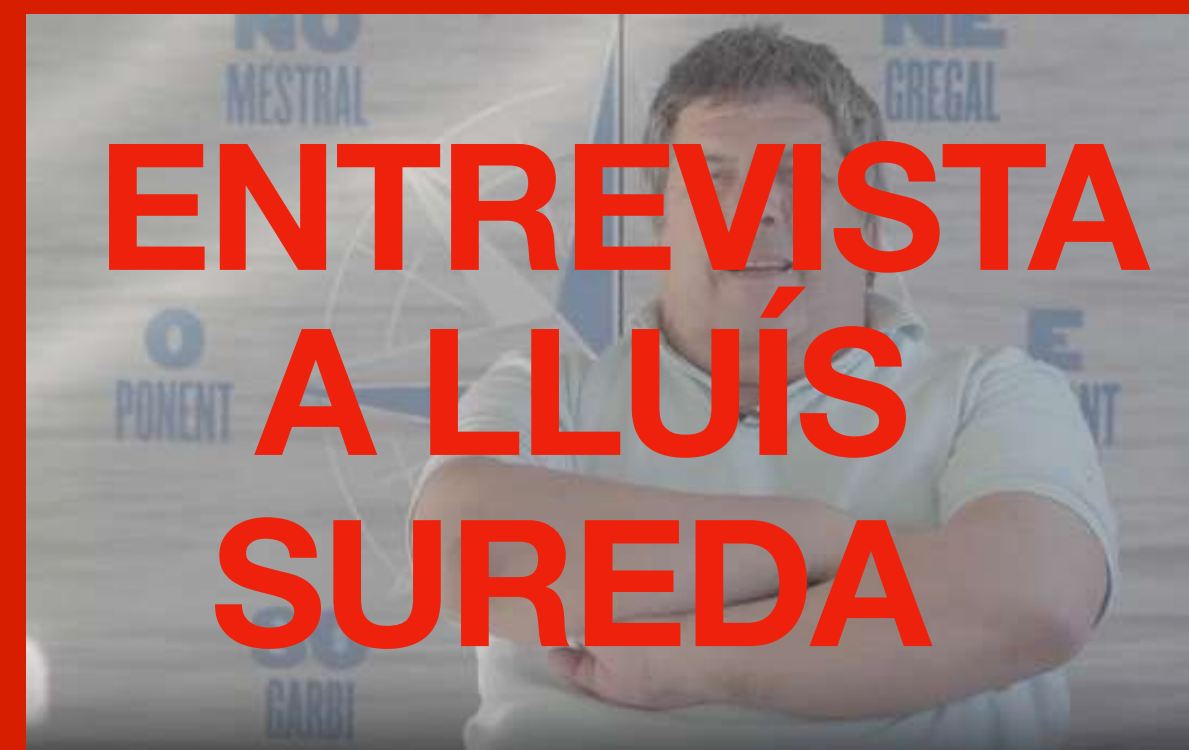
Fusta tropical, vermella, de densitat alta que dificulta el seu treball en ser molt dura. Darrerament s'utilitza Per a la part de la quilla.

[anterior](#)

1983

M'acaben de bastir i el dia 11 de juny surto de les Drassanes Sala per ser entregada al meu primer patró, l'armador Lluís Sureda Barragán, en "Curro". Sé que soc una barca bastant única perquè en Lluís em va fer construir amb la idea de disposar d'una embarcació per la pesca de la teranyina que pogués comptar amb una tripulació de només dues persones, una pel bot de llum i una pel propi bastiment.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

FITXA TÈCNICA

Les persones teniu DNI, les barques fitxa tècnica. Aquí us deixo llegir la meva perquè em tingueu ben apamada. Com podreu veure la meva eslora, per ser una teranyina, és poca cosa, l'habitual era d'entre 12 i 16 metres, la meva és de 7,10. Això em converteix en una teranyina força especial.

Nom: Paca

Propietat actual: Ajuntament de l'Escala

Matrícules anteriors: 3^a BA-3-2627

Matrícula actual:

Tipologia de l'embarcació: Llagut, teranyina

Ús originari: Pesca de teranyina

Propulsió: Motor Mercedes Benz 46 cv.

Eslora: 7,10 m.

Mànega: 2,80 m.

Puntal: 0,62 m.

Tonatge: 3,64 trb.

Materials: Fusta, roure per estructura, pi per al folre, roure pels baus, i pi Flandes per a la coberta.

Construcció tradicional

Any/període de construcció: 1982

Drassana: Drassanes Sala. L'Escala

Mestre d'aixa: Salvador Feliu

Propietaris anteriors: Lluís Sureda, Joaquim Pera, Carles Sabanés, Joan Tudela

Ubicació actual: Port de la Clota, l'Escala.

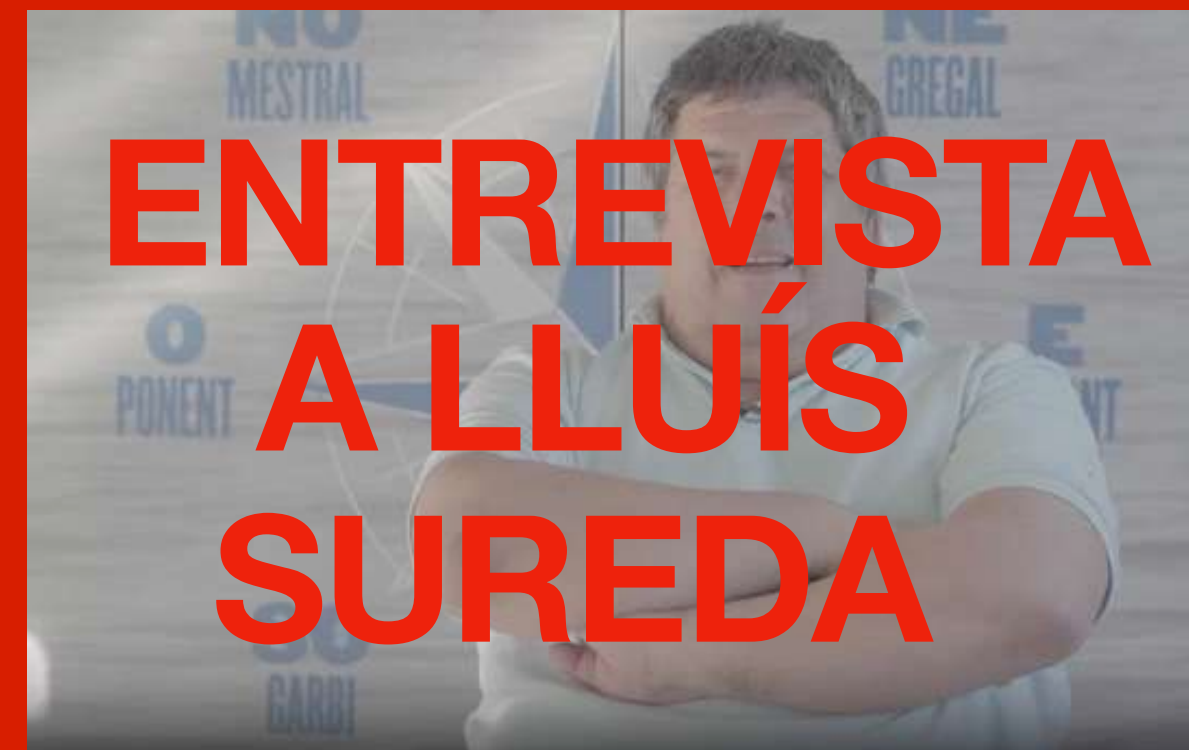
[anterior](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1983

M'acaben de bastir i el dia 11 de juny surto de les Drassanes Sala per ser entregada al meu primer patró, l'armador Lluís Sureda Barragán. Sé que soc una barca bastant única perquè en Lluís em va fer construir amb la idea de disposar d'una embarcació per la pesca de la teranyina que pogués comptar amb una tripulació de només dues persones, una pel bot de llum i una pel propi bastiment, quan l'habitual era comptar amb vuit o nou mariners.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

PESCA DE TERANYINA

A partir de 1920 es va començar a adoptar un nou sistema de pesca de peix blau que provenia del Cantàbric, la pesca de teranyina. El nou sistema consistia en una xarxa de 200 a 500 metres de llargada per uns 40 d'alçada que capturava el peix per encerclament. Es necessitaven dues barques: la gran, o teranyina, a bord de la qual anaven de cinc a deu mariners, i una més petita, el bot de llums, menada per un sol home: el llumeter. Les dues barques sortien juntes i quan arribaven al lloc on podien capturar un banc de sardina o anxova, atret pels llums del bot, enganxaven un cap de la xarxa a l'embarcació petita, mentre la gran feia una volta deixant anar la xarxa i encerclant el peix. Tot seguit es tancava per sota i quedava una gran bossa amb el peix a dins. Després es feia pujar el peix a la superfície on es capturava amb salabrets. Finalment es posava en caixes i es cobria de gel. D'aquesta manera un cop arribaven a port ja no s'havia de desmallar.

[anterior](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1987

Deixo l'Escala per anar a viure a Sant Pol de Mar. El meu patró em ven a en Joaquim Pera Carreras, pescador de la Cofraria de Pescadors de Mataró. En Joaquim no em vol per la pesca de teranyina em vol per pescar al tresmall i em fa una sèrie de modificacions que li faciliten la feina. Una s'ha d'adaptar als canvis!

[anterior](#)

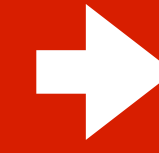
[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

PESCA A TRESMALL

El nom d'aquesta pesquera ve del tipus de xarxa emprada, formada per tres malles, *tresmall*. La xarxa del mig té la malla més petita i les externes tenen la malla més ampla de manera que el peix quan entra per la malla gran queda enredat a la petita i ja no pot sortir. A grans trets, i amb matissos, els tresmallers actualment van a calar cap a les 6 de la tarda, deixant la calada tota la nit, fins l'endemà, quan la recullen i retornen al port cap a migdia per anar a vendre a la llotja. Les principals espècies capturades en l'exercici d'aquesta pesquera són, a grans trets, el besuc i l'orada durant la majoria de l'any, el lluç i el llenguado a l'hivern, la sípia per la primavera i la llagosta, el roger i l'escòrpora a l'estiu. Dels tresmallers en algunes zones també se'n diu armellades.

anterior

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1989

Després de dos anys amb en Quim Pera pescant a tresmall aquest em ven a en Carles Sabanés Pla, un altre pescador de la Cofraria de Pescadors de Mataró. Amb en Carles continuo pescant a tresmall i calem la xarxa per pescar moll, llenguado, sèpia i, de tan en tan, algun rap.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

1999

Després d'estar amarrada al port pesquer de Sant Pol de Mar i al d'Arenys de Mar, el 15 de juny de 1999 em traslladen a la capital del Maresme, marxo cap al port de Mataró. Només tinc 17 anys, però ja he viscut en quatre ports diferents, vida nòmada la meva. A veure on acabaré els meus dies.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

2008

La meva relació laboral amb en Carles Sabanés finalitza aquest any, em ven a un altre pescador de la Cofraria de Pescadors de Mataró. El 15 de febrer passo a ser propietat d'en Joan Tudela Pla, que ja s'havia fixat amb mi quan el meu patró era en Quim Pera, i és que les barques de pesca de fusta som una "rara avis". A principis dels anys 80 del segle passat s'arraconà la fusta i la majoria de barques es van començar a construir amb fibra o poliuretà.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

Març 2022

Diuen “roda món i torna al Born” i jo és el que he fet perquè ara, després de 35 anys, el meu últim patró, en Joan Tudela, abans de que em desballestessin, m’ha donat a l’Ajuntament de l’Escala i puc tornar al meu poble natal amb tots els honors. A més de ser una barca de teranyina també tindrà el títol d’element patrimonial ja que com estic feta, les fustes que em conformen i les experiències viscudes son part indubtable de la memòria d’una identitat marinera, la del meu poble, l’Escala.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

Abril 2022

El pas dels temps no perdona i ara, amb 40 anys a l'esquena després d'haver treballat a les ordres de quatre patrons diferents i d'haver-me dedicat a la pesca de teranyina i a la de tresmall, poc en queda de la Paca que va sortir de les Drassanes Sala un dia de l'any 1983. Per això el fill del Salvador Feliu, en "Xeve" Feliu, posarà tot el seu art de mestre d'aixa experimentat per rejuvenir-me. El deixarem treballar.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

(...)

Mentre en “Xeve” treballa en la meva restauració vull aprofitar per parlar-vos de la subhasta i la salaó. Jo vaig ser construïda per la pesca de teranyina, la pesca de peix blau, concretament d’anxova. Un cop arribava a port el patró portava el peix a subhastar o a “encantar”, com també es diu, i bona part de la mercaderia anava a parar a les fàbriques de salaó. A l’Escala la salaó industrial d’anxova i sardina va començar a meitat del segle XVI i perdura fins els nostres dies respectant el mateix procediment i destacant per l’alta qualitat dels seus productes.

[anterior](#)

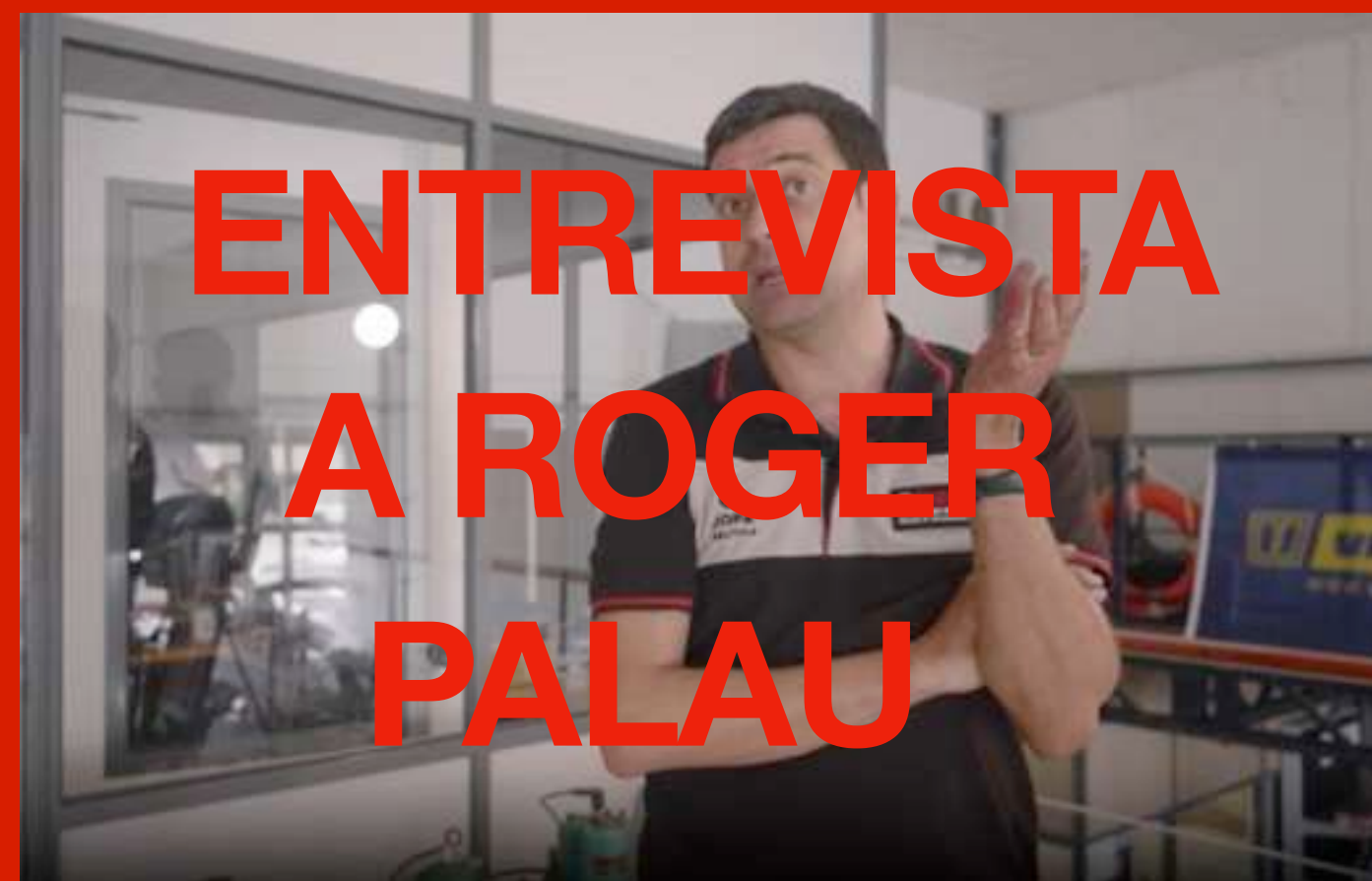
[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

2023

Després d'uns quants mesos de feina a les drassanes el juny de 2023 ja torno a estar igual que el primer dia gràcies al saber fer del mestre d'aixa "Xeve" Feliu i el seu equip i al flamant motor que m'ha instalat en Roger Palau. En Salvador, el mestre d'aixa que em va construir, diu que sóc "raseta, planera i valenta" veniu a veure'm i jutgeu vosaltres mateixos, us espero al port de la Clota perquè navegueu amb mi per la costa del Montgrí.

[anterior](#)

[següent](#)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

PACA

BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA

INICI

1982

1983

1987

1989

1999

2008

Març 2022

Abril 2022

(...)

2023

CRÈDITS

CA / ES / FR

1982

1983

1987

1989

1999

2008

MARÇ 2022

ABRIL 2022

(...)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

PACA

BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA

INICI

1982

1983

1987

1989

1999

2008

Març 2022

Abril 2022

(...)

2023

CRÈDITS

CA / ES / FR

1982

1983

1987

1989

1999

2008

MARÇ 2022

ABRIL 2022

(...)

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

CRÈDITS

El projecte "LA PACA. BIOGRAFIA D'UNA BARCA DE TERANYINA" és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de Pesca.

Unió Europea
Fons Europeu
Marítim i de la Pesca

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural**

**GRUP D'ACCIÓ
LOCAL PESQUER**

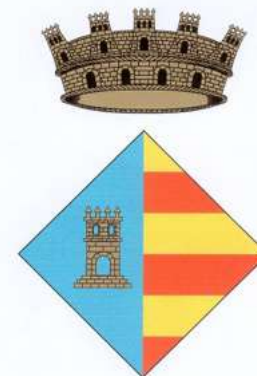
COSTA BRAVA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Diputació de Girona

**AJUNTAMENT
DE L'ESCALA**

**Museu
de l'Anxova
i de la Sal**